

FOCUS

Algemeen Pensioenfonds KLM

A woman in a KLM uniform is smiling and holding a young child. The child is also wearing a KLM uniform. The woman has a name tag that says 'BEANILLEAGER' and 'KLM'.

UW PENSIOEN IN 2015

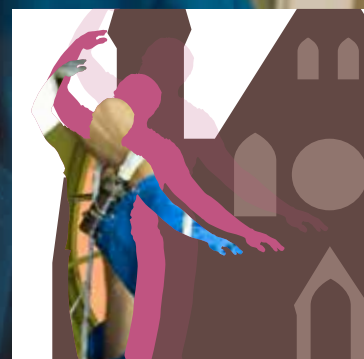
DE BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN MET REKENVOORBEEDEN

NIEUWE FINANCIËLE SPELREGELS

WAT BETEKENT DIT VOOR UW PENSIOENFONDS?

SAMEN VERDER

TROUWEN OF SAMENWONEN EN UW PENSIOEN

DEZE KEER IN FOCUS...

04 PENSIOEN IN 2015

BELANGRIJKE WIJZIGINGEN IN UW PENSIOENREGELING

06 PENSIOEN IN ZICHT

07 DE FINANCIËLE POSITIE

HOE STAAT HET FONDS ER VOOR?

08 NIEUWE FINANCIËLE SPELREGELS

WAT BETEKENEN AL DEZE REGELS VOOR UW PENSIOENFONDS?

10 IMKE HOLLANDER,

HOOFD INVESTMENT STRATEGY, VERTELT OVER DE BELEGGINGEN IN HET KOMENDE JAAR

12 OP DE AGENDA VAN HET BESTUUR

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

13 DURF TE VRAGEN

MEDEWERKERS VAN PENSIOENSERVICE GEVEN ANTWOORD OP UW VRAGEN

14 SAMEN VERDER

MONIQUE BUS VERTELT HOE ZIJ EN HAAR MAN INZICHT KRIJGEN IN HUN FINANCIËLE SITUATIE.

Pensioenblad voor grondpersoneel van KLM, KHS en KLS.

KLMGRONDFONDS.NL

BESTUUR ALGEMEEN PENSIOENFONDS KLM

Leden: Jan van den Brink, Hans de Bruijn, Henny Essenberg, Paul Jansen, Arend de Jong (vicevoorzitter), Rob Kies, Eltjo Kok (voorzitter), Gerard Lagendaal (vicevoorzitter), Gerda van der Landen, Martijn Raaijmakers, Hans de Roos, Peter Schelvis, Maarten Stienen.

BEPERKTE INDEXATIE 2015

Ieder jaar probeert het bestuur van het pensioenfonds de pensioenen en pensioenaanspraken te indexeren. Dat wil zeggen dat de pensioenen worden aangepast aan de loon- en prijsstijgingen, zodat de koopkracht van pensioenen op peil blijft.

De pensioenaanspraken van actieve deelnemers zijn per 2015 niet verhoogd. Voor actieve deelnemers zijn de algemene KLM loonrondes vanaf 2 januari 2014 tot en met 1 januari 2015 bepalend. In deze periode zijn er bij KLM geen algemene loonrondes geweest. Ook in 2014 zijn de pensioenaanspraken van actieve deelnemers niet verhoogd. De pensioenuitkeringen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers zijn verhoogd met 0,4%. Dit is 50% van de maatstaf die voor indexatie wordt gebruikt. De pensioenuitkeringen worden verhoogd op basis van de geschoonde prijsindex (prijsindex exclusief belastingen zoals BTW en accijns).

Meer informatie over indexatie vindt u op onze website klmgrondfonds.nl ●

LIKE ONS OP FACEBOOK EN VOLG HET LAATSTE NIEUWS OVER UW PENSIOEN

Sinds 1 april kunt u uw pensioenfonds ook volgen op Facebook. Ga naar www.facebook.com/klmgrondfonds om op de hoogte te blijven van actuele updates en het laatste nieuws over uw pensioen(fonds). 'Like' de pagina van het fonds en krijg zo automatisch de updates van het fonds op uw Facebook-tijdlijn te zien. Met de Facebookpagina verwacht het pensioenfonds nog meer deelnemers te kunnen bereiken. 'Social media spelen tegenwoordig een grote rol in communicatie. Mensen willen snel, makkelijk en kort geïnformeerd worden. Dat kan met Facebook. Wij geven de aanzet en de deelnemer besluit op dat moment of hij/zij verder wil lezen' aldus Henny Essenberg, vanuit het bestuur direct betrokken bij het social mediabeleid van het fonds. Uiteraard kunt u al het nieuws ook nog steeds zien op onze website klmgrondfonds.nl en via de NWSflits en Focus. ●

VOLG ONS OP TWITTER

Ook Twitter is toegevoegd aan de middelen waarmee u op de hoogte kunt blijven van ontwikkelingen rondom uw pensioen en uw pensioenfonds. We hebben gemerkt dat steeds meer KLM'ers ook het laatste nieuws volgen via twitter. KLM is zelf ook erg actief op dit medium en het pensioenfonds ziet daarom ook in twitter een mogelijkheid om de deelnemers van het fonds direct te bereiken. Op 17 februari ging de eerste tweet van het pensioenfonds de lucht in. Volg ons op twitter via (www.twitter.com/klmgrondfonds) en ontvang regelmatig updates van uw pensioenfonds. ●

NWSflits

ONTVANG HET BELANGRIJKSTE NIEUWS SNEL PER E-MAIL

Abonneer u nu op de NWSflits en ontvang het laatste nieuws over uw pensioenfonds per e-mail. Zo bent u altijd op de hoogte van de laatste ontwikkelingen rondom uw pensioen(fonds). De financiële positie van het fonds, veranderingen in de wet en de invloed daarvan op uw pensioen: u leest het allemaal in de NWSflits. Ruim 6500 collega's en oud-collega's zijn al abonnee. U kunt u gratis inschrijven via klmgrondfonds.nl. Bent u al abonnee? Dan kunt u de NWSflits ook heel makkelijk doorsturen aan uw collega's zodat zij ook op de hoogte zijn van het laatste nieuws over het pensioenfonds. ●

Toine van der Stee

directeur Algemeen Pensioenfonds KLM

Spanning en zandzakken

Onlangs werd ik gevraagd om een bijdrage te leveren aan een radio-programma. De vraag was hoe je het beste kunt beleggen als de rente op spaargeld zo laag is als vandaag de dag.

Sinds het begin van de jaren tachtig, dus al ruim 30 jaar, is sprake geweest van een trendmatige rentedaling. Op mijn eerste hypotheek in 1980 betaalde ik 11,3% rente. Vandaag nog maar 4%. Die rentedaling is een prachtige steun in de rug geweest. Voor de economische groei, voor de effectenmarkten en zeker voor het rendement op obligaties. De kapitaalmarktrente is nu historisch laag. Maar de rendementen op de beleggingen van pensioenfondsen zijn goed te noemen. Gemiddeld over de afgelopen 10 jaar bedroeg het rendement van uw pensioenfonds bijna 7%. Vorig jaar zelfs bijna 14%.

De lage rente op spaargeld is voor de beleggingen van pensioenfondsen geen probleem. Wij houden het liefst helemaal geen geld aan bij banken. Een particulier heeft een garantie tot € 100.000, maar voor professionele beleggers is er geen garantie. Wij proberen altijd vol belegd te zijn. Ons geld zit dan in effecten die op onze naam staan.

Nu de rente zo laag is, is de vraag natuurlijk of de komende dertig jaar er heel anders uit gaan zien. Wat dat betreft ben ik voor de eerstkomende jaren optimistisch. We zien de economische groei heel langzaam herstellen. De rente is laag en de inflatie is laag. Traditioneel drie ingrediënten voor goede beurzen, voor stijgende aandelenkoersen en stijgende prijzen van vastgoed.

Aan de kant van de verplichtingen hebben pensioenfondsen wèl last van de lage kapitaalmarktrente, omdat we onze verplichtingen contant moeten maken tegen deze rente. De rente op staatsobligaties wordt beschouwd als het risicovrije rendement. Om voldoende zekerheid te bieden, moeten we doen alsof we de komende dertig jaar niet meer verdienen dan de huidige rente op staatsobligaties. Je kunt je afvragen of dat wel realistisch is. De spanning tussen enerzijds hoge beleggingsrendementen en anderzijds een hele lage rekenrente is op die manier te groot. En te grote spanning is meestal niet heel lang houdbaar.

De lage kapitaalmarktrente is dus niet geheel zonder problemen. Maar een snelle stijging van de kapitaalmarktrentes, zeker als die een reactie is op een snel oplopende inflatie, is zo mogelijk nog erger. Als je jezelf stevig hebt ingedekt tegen een verdere rentedaling, heb je daar juist last van als de rente gaat stijgen. Als je een overstroming verwacht, leg je zandzakken voor de deur. Maar als je huis vervolgens in brand vliegt, liggen ze behoorlijk in de weg als je er snel uit wilt. Om die reden zijn de staatsobligaties waarin het fonds belegt voor een belangrijk deel zogenaamde Inflation Linked Bonds. Als de inflatie stijgt, neemt de waarde van die obligaties navenant toe. In de afgelopen periode met lage inflatie had je daar niet zoveel aan. Maar better safe than sorry. ●

Per 1 januari 2015 is uw pensioenregeling gewijzigd door wetwijzigingen. U hebt hier in december en januari ook persoonlijk bericht over ontvangen. In deze Focus zetten we nogmaals **de belangrijkste wijzigingen in de pensioenregeling die voortgekomen zijn uit het arbeidsvoorwaardelijk overleg voor u op een rij:**

PENSIOEN IN 2015

U bouwt minder pensioen op vanaf 1 januari 2015

Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen gaat omlaag van 2,15% naar 1,895%. U bouwt dus minder pensioen op. In de media bent u wellicht het percentage 1,875% tegengekomen. De arbeidsvoorwaardelijke partijen hebben ervoor gekozen een hoger opbouwpercentage van 1,895% te hanteren. Dit is mogelijk omdat een pensioenfonds verschillende maatregelen kan nemen om de versoering te verwerken in de pensioenregeling. Zolang de regeling maar past binnen de regels van de belastingdienst. Door het hanteren van een hoger opbouwpercentage wordt de versoering evenwichtig verdeeld over alle deelnemers die nog pensioen opbouwen. De franchise (het deel van uw salaris waarover u geen pensioen opbouwt omdat de AOW hierin voorziet) blijft nagenoeg gelijk aan het niveau van 2014. Het opbouwpercentage van 1,895% en de franchise van 2015 (€13.545,-) vallen binnen de gestelde fiscale grenzen. Op de pagina hiernaast vindt u een aantal rekenvoorbeelden om de wijzigingen in de pensioenregeling te illustreren.

Deelnemersbijdrage compensatieregeling

Per 1 januari 2015 is er een deelnemersbijdrage compensatieregeling (DBC) voor uw pensioenopbouw tot maximaal € 100.000,-. Zoals u kunt zien in het rekenvoorbeeld krijgt deelnemer D met een salaris van € 125.000,- dan ook geen DBC. Vanwege de verlaagde pensioenopbouw is er minder premie nodig. Voor het jaar 2015 wordt een deel van deze premievrijval gebruikt om de wettelijke terugval in de pensioenopbouw deels te compenseren door de deelnemersbijdrage compensatieregeling. Over de resterende premievrijval worden nog nadere afspraken gemaakt.

De DBC treft u aan op de salarisafrekening januari op de regels:

- '2595 Bijdr. Compensatie reg.'
- '2596 Inh. Compensatie reg.'

Op beide regels staat eenzelfde bedrag vermeld. Via regel '2596' vindt een extra inhouding voor deze regeling plaats, waarvoor u vervolgens een

compensatie ontvangt van KLM voor hetzelfde bedrag (regel '2595'). De DBC heeft geen effect op uw netto salaris.

De bijdrage compensatie (regel '2595') vormt wel onderdeel van de pensioengrondslag. De DBC - regeling zorgt daarmee in 2015 voor een beperking van de versoering van de pensioenopbouw. Dit geldt voor het pensioengevend salaris tot €100.000,-.

Pensioenopbouw boven € 100.000,-

Er mag belastingvrij pensioen worden opgebouwd over maximaal € 100.000,- (gebaseerd op een fulltime dienstverband). Arbeidsvoorwaardelijke partijen doen de komende periode onderzoek naar de inrichting en voorwaarden van een netto pensioenregeling voor deelnemers met een pensioengevend salaris van meer dan € 100.000,-.

Er wordt door KLM en de werknemersorganisaties nog overlegd over een nieuwe toekomstbestendige pensioenregeling per 1 januari 2016. Dit kan opnieuw wijzigingen geven in uw te bereiken pensioen.

Te bereiken pensioen in de planner

De aangepaste pensioenregeling is inmiddels verwerkt in de pensioenplanner: de uitkomsten van de planner zijn gebaseerd op de regeling vanaf 1 januari 2015. ●

REKENVOORBEELDEN

Deze rekenvoorbeelden laten zien hoe ouderdomspensioen op dit moment wordt opgebouwd in de basispensioenregeling voor deelnemers die fulltime werken. Het eerste voorbeeld is hoe de situatie in 2014 was, het tweede voorbeeld illustreert de situatie in 2015 voor verschillende inkomenscategorieën.

2014	Deelnemer A	Deelnemer B	Deelnemer C	Deelnemer D
Bruto jaarsalaris	30.000	50.000	95.000	125.000
Bruto pensioengrondslag (BPG)	30.000	50.000	95.000	125.000
Franchise (2014)	13.449	13.449	13.449	13.449
Netto pensioengrondslag (NPG)	16.551	36.551	81.551	111.551
Pensioenopbouw (opbouwpercentage 2,15%)	356	786	1.753	2.398

2015 met deelnemersbijdrage compensatieregeling (DBC), die de verlaagde pensioenopbouw gedeeltelijk compenseert.

2015 met deelnemersbijdrage compensatieregeling (DBC), die de verlaagde pensioenopbouw gedeeltelijk compenseert.	Deelnemer A	Deelnemer B	Deelnemer C	Deelnemer D
Bruto jaarsalaris	30.000	50.000	95.000	125.000
Deelnemersbijdrage compensatieregeling (DBC) (10,5% x NPG tot € 100.000,-)	1.728	3.828	5.000	0*
Bruto pensioengrondslag + DBC tot € 100.000,-	31.728	53.828	100.000	100.000
Franchise (2015)	13.545	13.545	13.545	13.545
Netto pensioengrondslag (NPG)	18.183	40.283	86.455	86.455
Pensioenopbouw (opbouwpercentage 1,895%)	345	763	1.638	1.638**

Om het effect van de DBC te illustreren staat hieronder het bedrag dat de verschillende voorbeelddeelnemers in 2015 zouden opbouwen als er geen DBC zou zijn.

Om het effect van de DBC te illustreren staat hieronder het bedrag dat de verschillende voorbeelddeelnemers in 2015 zouden opbouwen als er geen DBC zou zijn.	Deelnemer A	Deelnemer B	Deelnemer C	Deelnemer D
Pensioenopbouw (opbouwpercentage 1,895%)	312	691	1.544	1.638

*Bij een pensioengevend salaris van meer dan € 100.000,- ontvangt men geen DBC.

** Deelnemer D heeft het grootste verschil in pensioenopbouw ten opzichte van 2014. Dit komt door de fiscale maximering van pensioenopbouw tot € 100.000,-. Arbeidsvoorwaardelijke partijen overleggen nog over een eventuele aanvullende nettoregeling voor pensioenopbouw boven €100.000,-.

TELEFONISCH SPREEKUR

Hebt u vragen over de wijzigingen in uw pensioenregeling?

Wij hebben hiervoor een speciaal telefonisch spreekuur voor u georganiseerd op vrijdag 22 mei van 14.00 uur tot 16.00 uur. U kunt dan bellen met ons telefoonnummer 020 426 62 10. Onze medewerkers van Pensioenservice zitten klaar om al uw vragen te beantwoorden. **Stuurt u liever een mail dan kan dat natuurlijk ook: pensioenservice@klmgrondfonds.nl**

Als u met pensioen gaat betekent dat vaak dat er een heel nieuwe fase in uw leven aanbreekt. U denkt er misschien al een tijd aan en u wilt zich zo goed mogelijk voorbereiden op deze stap. En er zijn een aantal keuzes te maken, maar hoe weet u welke keuze het beste is voor u? Het pensioenfonds helpt u graag op weg.

PENSIOEN IN ZICHT

Een van de dingen die het pensioenfonds voor aanstaande gepensioneerden organiseert zijn Pensioen In Zicht dagen. In het voorjaar en najaar vinden er bijeenkomsten plaats op het kantoor van Blue Sky Group in Amstelveen. Ongeveer twee jaar voordat u met pensioen gaat ontvangt u een uitnodiging voor zo'n Pensioen in Zichtdag. Op deze Pensioen In Zicht dag ontvangt u informatie over de keuzes die u kunt maken, zoals:

- Eerder met pensioen gaan
- Extra ouderdomspensioen in combinatie met een lager nabestaandenpensioen
- Extra nabestaandenpensioen in combinatie met een lager ouderdomspensioen

Niet alleen kunt u informatie verwachten over uw pensioen bij KLM, maar ook over de combinatie met AOW. Verder komen thema's als in het buitenland wonen en echtscheiding aan bod.

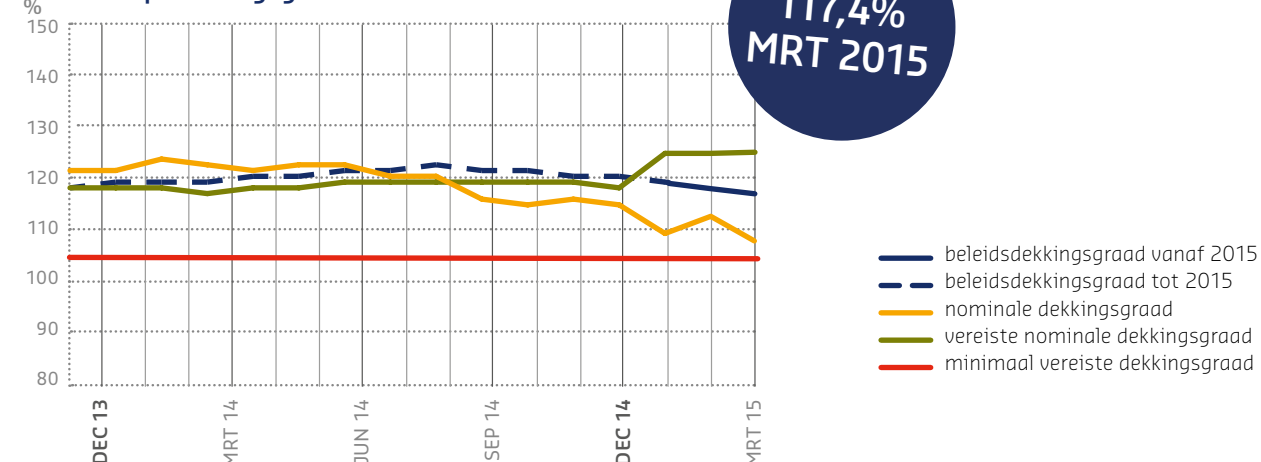
Op de Pensioen In Zicht dag staat ook een demonstratie van de pensioenplanner op het programma. Met deze handige tool kunt u uitrekenen wat voor invloed bepaalde keuzes hebben op uw pensioen, bijvoorbeeld eerder met pensioen gaan. HR KLM sluit deze dag ook aan om u te vertellen wat er verandert in uw arbeidsrelatie met KLM als u met pensioen gaat. Ook de Vereniging der Gepensioneerden KLM (VG KLM) vertelt wat zij voor u kunnen betekenen.

Ieder jaar bezoeken zo'n 150 aanstaande gepensioneerden al dan niet samen met hun partner een van de Pensioen In Zicht dagen. De reacties tijdens de dagen zijn altijd positief. Niet alleen is de dag nuttig om zoveel mogelijk informatie over uw pensioen in te winnen, het is ook leuk om met collega's die in dezelfde levensfase zitten, de dag door te brengen. Sinds vorig jaar is het aansluitend aan het Pensioen In Zicht programma mogelijk tijdens een spreekuur ook vragen te stellen over uw persoonlijke pensioensituatie. ●

FINANCIËLE POSITIE VAN HET FONDS

Verloop dekkingsgraden

Nieuwe financiële spelregels

Vanaf 1 januari 2015 gelden nieuwe financiële spelregels voor pensioenfonds. Pensioenfonds moeten van de overheid hogere buffers aanhouden om meer zekerheid in te bouwen. De fondsen hebben een aantal maanden de tijd om te bepalen wat deze nieuwe regels betekenen voor de financiële opzet van hun fonds.

Beleidsdekkingsgraad

De nieuwe financiële spelregels houden ook een nieuwe dekkingsgraad in. Vanaf 2015 moeten pensioenfonds bij beleidsbeslissingen gebruikmaken van deze beleidsdekkingsgraad. Deze beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse nominale dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad is daardoor stabiel dan de 'oude' dekkingsgraad die een weergave is van de financiële positie aan het eind van de maand.

Maandelijkse nominale dekkingsgraad

De maandelijkse nominale dekkingsgraad eind januari 2015 is berekend volgens de nieuwe regels die per 2015 gelden. Bij de berekening is de driemaandsmiddeling van de rente komen te vervallen. De maandelijkse nominale dekkingsgraden van 2015 zijn daarom niet één op één te vergelijken met die van 2014. Het fonds heeft sinds eind september een reservetekort.

Dekkingsgraad per eind maart 2015

De beleidsdekkingsgraad van het Algemeen Pensioenfonds KLM is per eind maart 2015 117,4% (gemiddelde van april 2014 tot en met maart 2015). De maandelijkse nominale dekkingsgraad per eind maart 2015 is 108,4%. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen en de verplichtingen van het fonds.

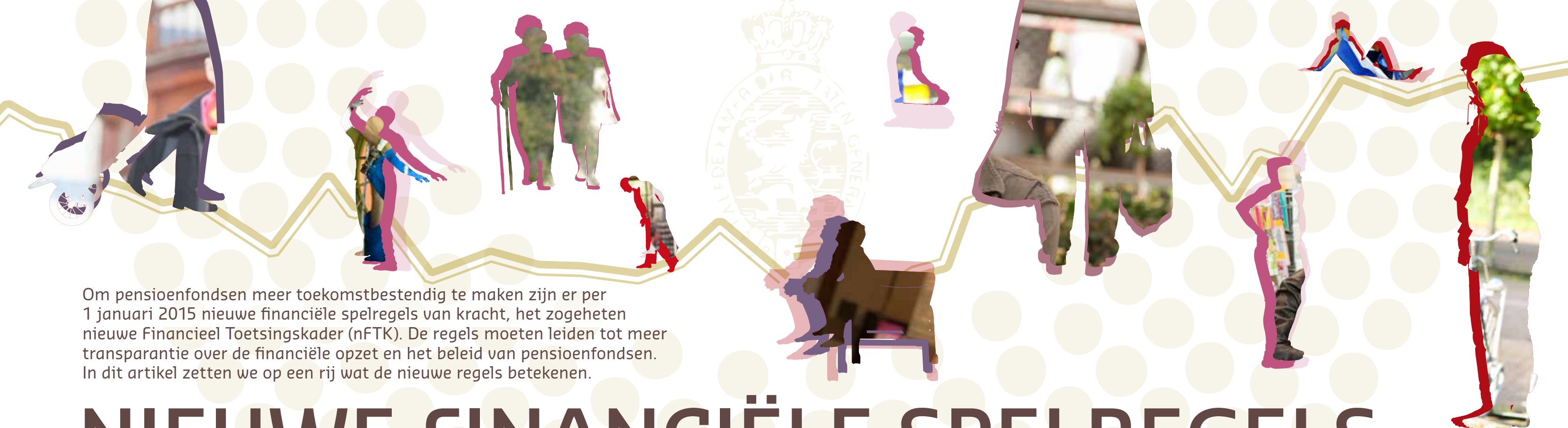
Vereiste dekkingsgraad

De vereiste dekkingsgraad wordt per 2015 op een andere manier berekend. Dit is het gevolg van de hogere buffer-eisen die in het nieuwe financieel toetsingskader worden gesteld. Pensioenfonds moeten hogere buffers aanhouden om meer zekerheid in te bouwen. ●

Meer weten over de financiële positie van het fonds?

Op klmgrondfonds.nl vindt u de actuele dekkingsgraad en alle kwartaalberichten. Wilt u op de hoogte blijven van de financiële positie van uw pensioenfonds? Meld u dan aan voor de NWSflits via klmgrondfonds.nl.

Om pensioenfondsen meer toekomstbestendig te maken zijn er per 1 januari 2015 nieuwe financiële spelregels van kracht, het zogeheten nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK). De regels moeten leiden tot meer transparantie over de financiële opzet en het beleid van pensioenfondsen. In dit artikel zetten we op een rij wat de nieuwe regels betekenen.

NIEUWE FINANCIËLE SPELREGELS VOOR PENSIOENFONDSEN PER 2015

Nieuwe dekkingsgraad en hogere buffers

U hebt al kennis kunnen maken met de nieuwe dekkingsgraad die voortvloeit uit de nieuwe spelregels: de beleidsdekkingsgraad. Deze dekkingsgraad speelt een belangrijke rol bij het doorvoeren van beleidsbeslissingen. Daarnaast is de berekening van het vereist eigen vermogen aangepast. Dit leidt tot het moeten aanhouden van een hogere buffer en heeft daarmee invloed op de vereiste dekkingsgraad. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad is er sprake van een tekort. Bij uw fonds is dit het geval.

Herstelplan

Omdat het pensioenfonds momenteel een reserve-tekort heeft, moet er een herstelplan worden opgesteld. Het herstelplan moet vóór 1 juli 2015 worden ingediend bij De Nederlandsche Bank. Sinds de invoering van het nieuwe FTK is er geen onderscheid meer tussen een korte- en langetermijnherstelplan. Vanaf nu is er sprake van één herstelplan waarin het fonds moet aangeven binnen welke termijn de financiële positie weer op niveau is. Een fonds mag niet langer dan vijf jaar een dekkingsgraad hebben die lager is dan 105%. Gebeurt dit toch, dan moet het fonds direct maatregelen nemen, bijvoorbeeld door het verlagen van de pensioenaanspraken. Die verlaging mag dan wel over maximaal 10 jaar worden gespreid.

Aanpassingen in financiële opzet

De nieuwe regels kunnen leiden tot wijzigingen in de financiële opzet van pensioenfondsen. Er hoeft hierdoor minder snel te worden ingegrepen wanneer de financiële positie tijdelijk minder goed is. Bijvoorbeeld bij het verlagen van pensioenen of verhogen van de premie. Dit betekent dat er aanpassingen kunnen zijn in:

- Het toeslagenbeleid; de nieuwe regels stellen voorschriften aan indexatie. De regels voor indexatie worden strenger. Het Algemeen Pensioenfonds heeft hier met het huidige indexatiebeleid al op voorgesorteerd.
- Het premiebeleid; de wet stelt nu explicietere eisen aan het vaststellen van het premiebeleid.
- Het kortingsbeleid; wanneer aanspraken moeten worden gekort mag dit over een langere periode worden verdeeld.
- Het beleggingsbeleid; hierbij gaat het onder meer om het expliciet vastleggen van de risicohouding op korte en lange termijn.

Risicohouding en haalbaarheidstoets

Fondsen worden door de nieuwe regels verplicht om vooruit te denken en langetermijnplannen op te stellen. Het Algemeen Pensioenfonds KLM deed dit al, maar nu wordt dat ook wettelijk verplicht gesteld. Zo moeten fondsen explicieter vastleggen wat hun risicohouding is op zowel de korte - als lange termijn. Jaarlijks moeten pensioenfondsen een haalbaarheidstoets doen. Deze toets wordt uitgevoerd om na te gaan of het verwachte pensioenresultaat (nog) in lijn ligt met de vastgestelde grenzen. De risicohouding van een pensioenfonds is van belang om te bepalen hoe groot de bandbreedte is waarbinnen het pensioenresultaat zich mag bewegen en komt tot stand na overleg met arbeidsvoorwaardelijke partijen en het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds.

Verder naar de toekomst

Op de langere termijn worden er naar verwachting nog meer veranderingen in het Nederlandse pensioenstelsel doorgevoerd. Staatssecretaris Klijnsma heeft afgelopen jaar de Nationale Pensioendialoog gehouden, waarbij iedereen kon meepraten over ideeën voor het nieuwe stelsel. Ook het Algemeen Pensioenfonds KLM heeft hierover meegepraat en zijn visie gedeeld. Een uitgebreid verslag hiervan kunt u lezen op onze website klmgrondfonds.nl.

De wereld verandert en er wordt steeds meer gevraagd om keuzevrijheid en flexibiliteit, ook in pensioenen. Tegelijkertijd zijn collectieve voorzieningen zoals pensioenfondsen nog steeds voor veel mensen van grote waarde. Verschillende organisaties zoals de SER en het CPB zijn met adviezen gekomen. Naar verwachting komt de staatssecretaris in de loop van 2015 met een hoofdlijnennotitie voor de Tweede Kamer. ●

Wanneer worden deze nieuwe regels doorgevoerd?

Pensioenfondsen hebben tot en met het derde kwartaal van 2015 de tijd om te bepalen wat deze nieuwe regels precies betekenen voor hun fonds. Het bestuur en arbeidsvoorwaardelijke partijen buigen zich de komende tijd over het beleid en nieuwe afspraken voor de pensioenregeling.

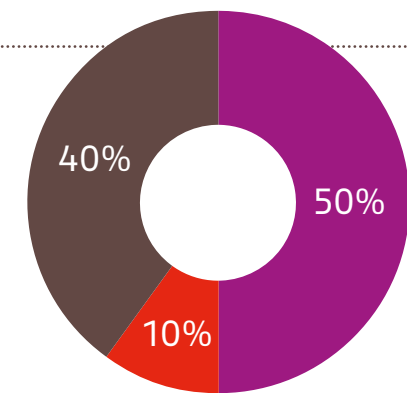
'HET NIEUWE FINANCIËEL TOETSINGSKADER STELT NIEUWE EISEN AAN HET BELEGGINGSBELEID'

Om een zo goed mogelijk pensioen te bieden tegen acceptabele risico's belegt het bestuur het vermogen dat het pensioenfonds heeft. Het beleggingsbeleid is erop gericht pensioenafspraken te kunnen nakomen en pensioenpremies betaalbaar te houden. Ieder jaar stelt het fonds daarom onder andere een beleggingsplan op. Het beleggingsplan houdt rekening met de risicohouding van het fonds, de economische omstandigheden en de wettelijke kaders waarbinnen pensioenfondsen moeten opereren. We vroegen Imke Hollander, Hoofd Investment Strategy bij Blue Sky Group, wat er voor 2015 op het programma staat.

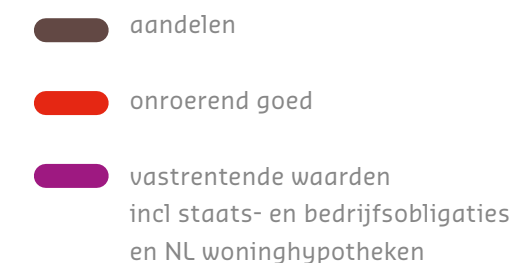
Imke Hollander: 'Het afgelopen jaar was de strategie van het fonds om een gematigde risicopositie aan te houden, inspeland op de wereldwijd verbeterende omstandigheden. De rendementen op de beleggingsportefeuille hebben zich in het afgelopen jaar op vele punten volgens verwachting ontwikkeld. De renteontwikkeling heeft ons wel verrast. Deze zorgde voor een sterke toename van de verplichtingen en daardoor, ondanks een zeer hoog beleggingsrendement voor een lagere dekkingsgraad.'

Economische stimuleringsprogramma's
'Dit jaar houden we vast aan dezelfde uitgangspunten. De huidige inrichting en positionering van de beleggingsportefeuille verandert voornamelijk niet. Economisch herstel is breed ingezet, terwijl de wereld nog steeds in een experimentele fase zit als het om de stimulering van economieën gaat. De uitwerking van die stimulerende maatregelen op markten is nog niet op zijn einde. In het bijzonder praten we dan over de Europese variant van de monetaire verruimingsprogramma's en de relatie van de ontwikkeling van de opkomende markten met de omstandigheden in voornamelijk de economische blokken Noord-Amerika en Europa. De gevolgen van extreem lage renteniveaus geven wel een onzeker gevoel over de houdbaarheid van deze situatie op de lange termijn. Tegelijkertijd denken we erover na hoe we moeten omgaan met het renterisico als de rente stijgt. Het wordt dan ook (door)werken aan het herstel.'

'Een van de zaken die veranderen is dat pensioenfondsen gaan nu werken met de beleidsdekkingsgraad.'

Strategische beleggingsmix

'Waarde van de totale beleggingsportefeuille eind maart 2015: 8 miljard euro.'

Beleidsdekkingsgraad

'In de loop van 2015 wordt het beleggingsbeleid uitgebreid onder de loep genomen. Dit is ook nodig omdat het nieuwe Financieel Toetsingskader nieuwe eisen stelt aan het beleggingsbeleid. Een van de zaken die veranderen is dat pensioenfondsen gaan werken met de beleidsdekkingsgraad. Deze beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde van de dekkingsgraden van de afgelopen twaalf maanden. Hierdoor wordt het mogelijk bij het bepalen van het strategisch beleggingsbeleid veel minder met de waan van de dag te leven en kan het fonds zich veel meer richten op de lange termijn. Wat ook goed aansluit bij de langetermijnfocus van een pensioenfonds.'

Risicohouding

'Verder moeten we nadenken over de risicohouding van het fonds. Binnen de nieuwe regels heeft het pensioenfonds de mogelijkheid om eenmalig het risicoprofiel te verhogen. De komende maanden gaan we uitgebreid bekijken of, en zo ja hoe, het fonds hier ook daadwerkelijk gebruik van wil maken. Ook is het goed om de investment beliefs nadrukkelijker vast te leggen. Samen met de uitkomsten van de ALM-studie (zie kader) die later dit jaar plaatsvindt zullen de investment beliefs de basis voor het toekomstige beleggingsbeleid van het fonds moeten gaan vormen.'

Wat is een ALM-studie?

In ALM-studies wordt gekeken naar de manier waarop de beleggingsportefeuille van een pensioenfonds in grote lijnen het best kan worden samengesteld rekening houdend met de premie die werkgever en werknemers betalen en indexatie en de verplichtingen van het fonds.

OP DE AGENDA VAN HET BESTUUR

2015 • JAN • FEB • MAA • APR • MEI • JUN • JUL • AUG • SEPT • OKT • NOV • DEC • 01 • 02 • 03 • 04 • 05 • 06 • 07 • 08 • 09 • 10 • 11 • 12 • 13 • 14 • 15 • 16 • 17 • 18 • 19 • 20 • 21 • 22 • 23 • 24 • 25 • 26 • 27 • 28 • 29 • 30 • 31

Nieuw pensioencontract

Na alle wijzigingen die per 1 januari 2015 zijn doorgevoerd in de pensioenregeling, overleggen de arbeidsvoorwaardelijke partijen de komende tijd over een nieuw toekomstbestendig pensioencontract dat in 2016 moet ingaan. Het bestuur van het pensioenfonds is hier nauw bij betrokken en beoordeelt of het nieuwe contract voldoet aan alle eisen. Lusten en lasten moeten evenwichtig verdeeld worden onder deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. Wanneer de nieuwe regeling definitief is vastgesteld zal ook een bijeenkomst voor deelnemers worden georganiseerd. Waarschijnlijk zal dat in het najaar van 2015 zijn.

Nieuwe Financieel toetsingskader

Onderdeel van de invoering van het nieuwe pensioencontract is het financieel toetsingskader. Dit wettelijke kader helpt het fonds om transparant te maken welke beleidskeuzes er worden gemaakt en wat bijvoorbeeld de risicohouding van het fonds is. Daarnaast moet het fonds hogere buffers aanhouden en worden de eisen aan het indexatiebeleid strenger. De verdere implementatie van het nieuwe toetsingskader is in deze tijd een van de belangrijkste onderwerpen voor het bestuur.

Reservetekort

De rente bevindt zich op een historisch dieptepunt, waardoor het fonds te maken heeft met een dalende dekkingsgraad. Tegelijkertijd moet het fonds vanwege de nieuwe financiële spelregels hogere buffers aanhouden. De combinatie van deze twee zorgt ervoor dat het fonds naar verwachting voorlopig nog een reservetekort zal hebben. Er wordt daarom een herstelplan opgesteld.

Beleggingen

In maart heeft het bestuur het beleggingsplan voor 2015 besproken. De dalende dekkingsgraad is ook hier een punt van zorg. Het bestuur streeft naar meer rendement om het reservetekort terug te dringen. Er is sprake van economisch herstel, terwijl de economieën wereldwijd nog steeds worden gestimuleerd met monetaire verruimingsprogramma's. Ook het nieuwe Financieel Toetsingskader stelt nieuwe eisen aan het beleggingsbeleid.

Nieuw verantwoordingsorgaan

Per 1 juli 2014 is het nieuwe verantwoordingsorgaan van start gegaan. In het verantwoordingsorgaan zijn de werkgever, werknemers en pensioengerechtigden vertegenwoordigd. De leden van het orgaan beoordelen het beleid van het bestuur en hier wordt ook een rapportage van gemaakt in het jaarverslag. Half mei bespreken het bestuur en het verantwoordingsorgaan de bevindingen. ●

Hebt u een vraag die u graag terugziet in Focus? Stuur dan een mail naar focus@klmgrondfonds.nl

IN DE RUBRIEK 'DURF TE VRAGEN' GEVEN MEDEWERKERS VAN PENSIOENSERVICE ANTWOORD OP VRAGEN OVER ALLES WAT TE MAKEN HEEFT MET PENSIOEN.

Ik ga ouderschapsverlof opnemen, heeft dat ook gevolgen voor mijn pensioen?

Ouderschapsverlof opnemen hoeft geen gevolgen te hebben voor uw pensioenopbouw. U hebt zelf de keuze of u uw pensioenopbouw tijdens ouderschapsverlof voortzet of niet. Als u pensioenopbouw voorzet dan blijft u uw deelnemersbijdrage aan de premie gewoon betalen alsof u niet met ouderschapsverlof was gegaan. Ook KLM betaalt als werkgever zijn gebruikelijke aandeel in de pensioenpremie.

Wat goed is om te weten, is dat KLM uw deelnemersbijdrage voor pensioenopbouw bij volledig ouderschapsverlof inhoudt op de eerste salarisbetaling na afloop van uw ouderschapsverlof. Dat kan een groot bedrag ineens zijn als het over meerdere maanden ouderschapsverlof gaat. Bij gedeeltelijk ouderschapsverlof wordt het ingehouden op het salaris over het gedeelte dat u niet met ouderschapsverlof bent gegaan.

U kunt er ook voor kiezen om pensioenopbouw tijdens ouderschapsverlof stop te zetten. U betaalt dan geen deelnemersbijdrage. De risicodekking van het facultatieve nabestaandenpensioen, het Anw-hiaatpensioen, het wezenpensioen en het arbeidsongeschiktheidspensioen blijft tijdens die periode gehandhaafd alsof u niet met ouderschapsverlof zou zijn gegaan. Neemt u volledig ouderschapsverlof op, dan betaalt u voor deze risicodekking geen deelnemersbijdrage. Gaat u gedeeltelijk met ouderschapsverlof, dan betaalt u over het ouderschapsverlofgedeelte geen bijdrage, maar uiteraard wél uw deelnemersbijdrage over het deel waarvoor u niet met ouderschapsverlof bent gegaan.

'U maakt zelf de keuze of u uw pensioenopbouw tijdens ouderschapsverlof voortzet of niet'

Meer informatie over ouderschapsverlof vindt u in de brochure 'Er even tussenuit' en op de website klmgrondfonds.nl

Ik heb wat geld gespaard en ik wil dat graag in het pensioenfonds storten voor extra pensioen, kan dat?

Vooral nu de pensioenopbouw minder wordt per 1 januari 2015 krijgt het fonds regelmatig de vraag van deelnemers hoe je je pensioen kunt aanvullen. En ook of het mogelijk is om extra geld in het pensioenfonds te storten om meer pensioen op te bouwen.

Op deze manier extra bijsparen via het pensioenfonds is helaas niet mogelijk. Dat heeft te maken met belastingregels, de pensioenregeling is 'fiscaal maximaal'. Wilt u extra geld sparen voor uw oude dag dan kunt u dat wel op andere manieren doen, via een bankproduct of verzekering, of door uw hypotheek af te lossen. Wat voor u het beste is hangt af van uw individuele situatie. U kunt hiervoor een onafhankelijke financieel adviseur inschakelen. ●

'Extra geld sparen voor uw oude dag doet u bijvoorbeeld via een bankproduct of verzekering of door uw hypotheek af te lossen'

'Een afwisselende baan in twee verschillende werkgebieden, Vertrek en Aankomst. In de vertrekhal houden we ons bezig met inchecken/labelen van bagage en in de aankomsthal met vermiste en beschadigde bagage en boeken van een hotel bij geannuleerde vluchten.' Monique Bus, teamleader Landside Services KLM.

TROUWEN OF SAMENWONEN?

LET OOK EVEN OP JE PENSIOEN!

Voor veel mensen is een belangrijke levensgebeurtenis zoals een huwelijk en het krijgen van kinderen extra reden om hun financiële situatie weer eens onder de loep te nemen. Monique Bus trouwde in 2006 met Manuel en in 2007 werd hun zoon Julian geboren. Voor Focus vroegen wij Monique of zij en haar man bij de voorbereidingen voor hun huwelijk ook zaken hebben geregeld op het gebied van pensioen.

Monique: 'Bij een bruiloft denk je natuurlijk niet het eerst aan de financiën, maar we hebben destijds wel een levensverzekering afgesloten zodat we zeker wisten dat de ander ook in het huis zou kunnen blijven wonen als er iets ernstigs zou gebeuren. Bij ons pensioen hebben we toen niet echt stilgestaan. Toen ik zestien jaar geleden bij KLM ben komen werken heb ik er wel voor gezorgd dat de waarde van mijn pensioen van mijn vorige werkgever werd overgedragen naar het KLM Pensioenfonds.'

Vorig jaar kregen we behoefte om eens goed op een rijtje te zetten wat er nu financieel allemaal precies geregeld is, ook op het gebied van bijvoorbeeld nabestaandenpensioen en wezenpensioen. Zo hebben we een financieel plan op laten stellen en hebben we via onze bank direct inzicht in onze actuele situatie en de impact in geval van verschillende scenario's.

Alles is daarin meegenomen: pensioen, verzekeringen en ons spaargeld. En gelukkig kwamen we daar niet voor vervelende verrassingen te staan, het is prettig om te zien dat het allemaal goed geregeld is en dat we zoals het er nu naar uitziet gewoon leuke dingen kunnen blijven doen. En het is ook een geruststellende gedachte dat er een wezenpensioen voor ons zontje is, mocht ons iets overkomen.

'Ik vind het belangrijk om goed voorbereid te zijn op de toekomst, maar tegelijkertijd denk ik ook: we leven nú.'

Op dit moment heb ik ouderschapsverlof en daarna wil ik definitief minder gaan werken, dit heeft natuurlijk wel weer invloed op je pensioen.'

'Ik vind het belangrijk om goed voorbereid te zijn op de toekomst, maar tegelijkertijd denk ik ook; we leven nú. Pensioen is een heel andere fase waar ik nog lang niet aan toe ben. We genieten volop en maken mooie reizen, dat is niet iets wat je moet uitstellen tot later.

Al die veranderingen die er nu zijn op het gebied van pensioen volg ik zijdelings, ik ben 46 en zit nog volop in het arbeidsproces en ik ben van plan om gewoon tot mijn pensioen door te werken.'

Wat is er geregeld voor uw partner?

Naast het standaard nabestaandenpensioen zijn er nog twee aanvullende verzekeringen voor uw partner:

- Het facultatief nabestaandenpensioen
- Het Anw-hiaatpensioen

Bent u getrouwd of hebt u een geregistreerd partnerschap, dan bent u hier automatisch voor verzekerd. Woont u samen, geef dit dan door aan KLM. Op uw loonstrook kunt u checken of uw partner hier inderdaad voor is aangemeld. U betaalt hier namelijk een aparte premie voor.

Meer weten over Trouwen en samenwonen en uw pensioen? Download dan de brochure op klmgrondfonds.nl

Trouwen of samenwonen

LIKE ONS OP FACEBOOK EN VOLG ONS VIA TWITTER!

Volg ook via Facebook en Twitter het laatste nieuws en ontwikkelingen rondom uw pensioen en het pensioenfonds. Ontvang updates van bijvoorbeeld de dekkingsgraad, evenementen die het pensioenfonds organiseert en nog veel meer. Ga naar facebook.com/klmgrondfonds en naar twitter.com/klmgrondfonds

COLOFON

Focus verschijnt driemaal per jaar en wordt verstuurd aan deelnemers en gepensioneerden van het Algemeen Pensioenfonds KLM.
Redactie Blue Sky Group B.V., Amstelveen
Redactieadres Redactie Focus, Postbus 123, 1180 AC Amstelveen **E** focus@klmgrondfonds.nl
Tekst Blue Sky Group B.V., Amstelveen
Art direction, ontwerp en opmaak Frissewind, in communicatie en design, Amsterdam
Fotografie Don Wijns, Amsterdam e.a.
Illustratie Frissewind, in communicatie en design, Amsterdam
Druk Drukkerij Aeroprint, Ouderkerk aan de Amstel

CONTACT

E pensioenservice@klmgrondfonds.nl
T (020) 426 62 10
f facebook.com/klmgrondfonds
t twitter.com/klmgrondfonds
WWW.KLMGRONDFONDS.NL

Blue Sky Group